

בצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
המחלקה להיסטוריה ותאוריה

סמינר: מגמות (מת)חדשות בקולנוע דוקומנטרי עכשווי

מרצה: ד"ר אוהד לנדסמן
landesman@post.bezalel.ac.il

סוג הקורס: סמינר.

היקף: שנתי: 4 נ"ז

יום ושעה: סמסטר א' תשע"ד: יום א', 14:30-16:00

סמסטר ב' תשע"ד: יום א', 14:30-16:00

קורס מתוקשב: כן (moodle).

תיאור הקורס:

על ידי סקירה מקיפה של קולנוע דוקומנטרי עולמי מאז שנות ה-80 ועד היום, קורס זה יתמקד בו זמנית בקולנוע דוקומנטרי מסחרי (כגון סרטיהם של ארול מוריס, ניק ברומפילד או מייקל מור) ובקולנוע דוקומנטרי ניסיוני ועצמאי (כגון סרטיהם של אנייס ורדה, כריס מרקר או ורנר הרצוג), וינסה לתת מענה לשאלה מרכזית ומעניינת: מדוע וכיצד תפס בשנים האחרונות הקולנוע הדוקומנטרי מקום בכורה בקולנוע העולמי, הן באופן ביקורתי ומסחרי? מהם הסגנונות ודרכי המבע הקולנועי אשר מאמץ הקולנוע הדוקומנטרי העכשווי, שלא במנותק מהקולנוע ההוליוודי, והאם אכן מדובר בחידוש או בטרנספורמציה של מסורות תיעודיות ישנות יותר? כיצד, לדוגמא, חוברים להם יחד הדימוי והעובדתי לשם יצירת תת ז'אנרים דוקומנטריים חדשים כגון הסרט המוקומנטרי, הקולנוע ההיברידי, הקולנוע התיעודי האינטראקטיבי או האנימציה התיעודית? מהן הסיבות לתנופה הברורה של הקולנוע הדוקומנטרי האישי, כפי שמתבטאת בגל החדש של יומני הוידאו או סרטי המאמר, והאם ניתן לראות בכך ריאקציה לאתוס הנאיבי של שקיפות והתבוננות אובייקטיבית, כפי שהושרש על ידי "קולנוע האמת" בשנות ה-60? קורס זה ינסה להציע דרכים חדשות להתבוננות בד'אנר קולנועי אשר ממשיך להמציא את עצמו כל פעם מחדש.

מהלך השיעורים:

חלק א': מבוא - יסודות ומושגים בדוקומנטציה קולנועית

מפגש ראשון: מבוא - מה למעשה "חדש" בקולנוע הדוקומנטרי החדש?
לא נדרשות קריאה או צפייה לקראת המפגש.

מפגש שני: המפנה האסתטי והאפיסטמולוגי בסוף שנות השמונים - "הקו הכחול הדק"
צפיית חובה:

The Thin Blue Line (Errol Morris, 1988)

מפגש שלישי: על הבעייתיות בהגדרת הסרט התיעודי (מקרה מבחן: העמדה מחדש):
צפיית חובה:

The Act of Killing (Joshua Oppenheimer, 2012)

חלק ב': טרנדים וכיוונים (מת)חדשים בקולנוע התיעודי העולמי

מפגש רביעי: קולנוע ישיר (direct cinema) וסינמה וריטה (cinema verite)
קריאת חובה:

Rothman, William. "Eternal Verites." ed. Charles Warren. *Beyond Document: Essays on Nonfiction Film*. Hanover: Wesleyan University Press, 1996. 79-100.

מפגש חמישי: קולנוע "ההתבוננות" החדש (new observational documentary)
צפיית חובה:

Leviathan (Lucien Castaing-Taylor and Verena Paravel, 2012)

מפגש שישי: קולנוע אישי וסרטי יומן: הקולנוע האוטוביוגרפי החדש
קריאת חובה:

דובדבני, שמוליק. "לאכול את המרק או לצלם אותו: I Movies וז'אנרים של תיעוד עצמי". גוף ראשון מצלמה. הוצאת כתר, 2010. עמ' 21-52.

מפגש שביעי: הסרט המוקומנטרי והקולנוע הכמו-תיעודי
קריאת חובה:

Lebow, Alisa. "Faking What? Making a Mockery of Documentary." *F is for Phony: Fake Documentary and Truth's Undoing*. eds. Alexandra Juhasz and Jesse Lerner. London: University of Minnesota Press, 2006: 223-237.

חלק ג': טכנולוגיות חדשות והשפעתן על הקולנוע התיעודי

מפגש שמיני: האמת הדיגיטלית - וידאו דיגיטלי וטשטוש הגבולות בין בידין לאמת
קריאת חובה:

Landesman, Ohad. "In and Out of This World: Digital Video and the Aesthetics of Realism in the New Hybrid Documentary." *Studies in Documentary Film* 2:1, 2008: 33-45.

מפגש תשיעי: קולנוע תיעודי אינטראקטיבי: "מסד הנתונים" ותיעוד מקוון.
קריאת חובה:

Odorico, Stefano. (2011), 'Documentary on the Web between Realism and Interaction. A case study: From Zero – People Rebuilding Life after the Emergency (2009)', *Studies in Documentary Film*, 5: 2+3, 235-246.

מפגש עשירי: סרטי מאמר (essay films) וטכנולוגיות דיגיטליות.
קריאת חובה:

Rascaroli, Laura. "The Essay Film: Problems, Definitions, Textual Commitments" *Framework* 49:2 (Fall 2008): 24-47.

מפגש אחד עשר: אנימציה תיעודית: פרדוקס או אפשרות חדשה לתיעוד?

קריאת חובה:

Honess Roe, Annabelle. "Absence, Excess, and Epistemological Expansion: Towards a Framework for the Study of Animated Documentary." *Animation: An Interdisciplinary Journal* 6(3), 2011: 1-16.

מפגש שנים עשר: אנימציה תיעודית חלק ב': חווית הצופה וזכרון טראומטי

קריאת חובה:

Landesman, Ohad and Roy Bendor. "Animated Recollection and Spectatorial Experience in *Waltz with Bashir*." *Animation: An Interdisciplinary Journal* 6(3), 2011.

מפגש שלושה עשר: קולנוע תיעודי בתלת מימד

קריאת חובה:

Klinger, Barbara. "Cave of Forgotten Dreams: Meditations on 3D." *Film Quarterly* 65.3 (Spring 2012): 38-43.

התפלגות הציון הסופי:

20% נוכחות סדירה והשתתפות פעילה בדיונים (כל השנה)
20% קריאה שוטפת והצגת מאמר בכיתה (סמסטר א')
60% הגשת הצעה לכתובת עבודה סמינריונית, הצגתה בע"פ בכיתה, וכתובת העבודה (סמסטר ב').

ביבליוגרפית חובה:

יש לקרוא את כל המאמרים ברשימה מעלה לפני השיעור הרלוונטי. כל המאמרים נמצאים בפורמט pdf באתר הקורס ב-moodle.

רשימת קריאה מומלצת:

Arthur, Paul. "Extreme Makeover: The Changing Face of Documentary." *Cineaste* 30:3 (Summer 2005): 18-23.

Aufderheide, Pat. "The Changing Documentary Marketplace." *Cineaste* 30:3 (Summer 2005): 24-28.

Bruzzi, Stella. *New Documentary: A Critical Introduction*. London: Routledge, 2000.

Chanan, Michael. "The Documentary Field: On the Problems of Defining the Documentary." *The Politics of Documentary*. London: BFI, 2007: 21-36.

Cowie, Elizabeth. *Recording Reality, Desiring the Real*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2011.

Eitzen, Dirk. "When Is a Documentary? Documentary as a Mode of Reception." *Cinema Journal* 35:1 (Fall 1995): 81-102.

Ellis, C, Jack, and Betsy A. Mclane. *A New History of Documentary Film*. New York: Continuum, 2005.

Grant, Barry, and Jeannette Sloniowski, eds. *Documenting the Documentary: Close Readings on Documentary Film and Video*. Detroit: Wayne University Press, 1998.

Nichols, Bill. *Blurred Boundaries: Questions of Meaning in Contemporary Culture*. Bloomington: Indiana University Press, 1994.

---. *Introduction to Documentary*. (2nd Ed.) Bloomington: Indiana University Press, 2011.

---. *The Subject of Documentary*. London: University of Minnesota Press, 2004.

---. *Theorizing Documentary*. New York: Routledge, 1993. Renov, Michael, and Jane Gaines, eds. *Collecting Visible Evidence*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999.

Rascaroli, Laura. *The Personal Camera: Subjective Cinema and the Essay Film*. London: Wallflower Press, 2009.

Roscoe, Jane, and Craig Hight. *Faking It: Mock-Documentary and the Subversion of Factuality*. New York: Manchester University Press, 2001.

Rosenthal, Alan, ed. *New Challenges for Documentary*. Berkeley: University of California Press, 2005.

Winston, Brian. *Claiming the Real*. London: British Film Institute, 1995.

שעות קבלה: בתיאום מראש.